

Geografía e Historia · 4.º ESO · Illes Balears

Cuadernillo de trabajo del profesorado: currículo oficial, secuenciación trimestral, situaciones de aprendizaje, rúbricas competenciales, DUA y comparativa autonómica frente al BOE.

Normativa Decret 32/2022, de 8 d'agost

Generado 19/05/2026 16:24

18 Competencias	42 Criterios	104 Saberes
---------------------------	------------------------	-----------------------

Curso terminal de la etapa obligatoria con itinerarios diferenciados (académico y aplicado en algunas materias).
Marca la frontera entre quienes seguirán a Bachillerato y quienes optarán por FP o el mundo laboral.

Índice

1. Resumen normativo
2. Competencias específicas (explicadas)
3. Criterios de evaluación (con evidencia)
4. Saberes básicos (con actividad de aula)

1. Resumen normativo

Materia	Geografía e Historia
Curso	4.º ESO
Comunidad Autónoma	Illes Balears
Decreto autonómico	Decret 32/2022, de 8 d'agost
Particularidad	En Illes Balears, el catalán (modalidad balear) es lengua vehicular preferente y existe Llengua Catalana i Literatura con currículum propio.

2. Competencias específicas

Geografía e Historia

CE.1 · Buscar, seleccionar, tratar y organizar información sobre temas relevantes del presente y del pasado, usando críticament...

TEXTO OFICIAL

Buscar, seleccionar, tratar y organizar información sobre temas relevantes del presente y del pasado, usando críticamente fuentes históricas y geográficas, para adquirir conocimientos, elaborar y expresar contenidos en varios formatos.

CE.2 · Indagar, argumentar y elaborar productos propios sobre problemas geográficos, históricos y sociales que resulten relevan...

TEXTO OFICIAL

Indagar, argumentar y elaborar productos propios sobre problemas geográficos, históricos y sociales que resulten relevantes en la actualidad, desde lo local a lo global, para desarrollar un pensamiento crítico, respetuoso con las diferencias, que contribuya a la construcción de la propia identidad y a enriquecer el acervo común.

CE.3 · Conocer los principales desafíos a los que se han enfrentado distintas sociedades a lo largo del tiempo, identificando l...

TEXTO OFICIAL

Conocer los principales desafíos a los que se han enfrentado distintas sociedades a lo largo del tiempo, identificando las causas y consecuencias de los cambios producidos y los problemas a los que se enfrentan en la actualidad, mediante el desarrollo de proyectos de investigación y el uso de fuentes fiables, para realizar propuestas que contribuyan al desarrollo sostenible.

CE.4 · Identificar y analizar los elementos del paisaje y su articulación en sistemas complejos naturales, rurales y urbanos, a...

TEXTO OFICIAL

Identificar y analizar los elementos del paisaje y su articulación en sistemas complejos naturales, rurales y urbanos, así como su evolución en el tiempo, interpretando las causas de las transformaciones y valorando el grado de equilibrio existente en los distintos ecosistemas, para promover su conservación, mejora y uso sostenible.

CE.5 · Analizar de forma crítica planteamientos históricos y geográficos explicando la construcción de los sistemas democrático...

TEXTO OFICIAL

Analizar de forma crítica planteamientos históricos y geográficos explicando la construcción de los sistemas democráticos y los principios constitucionales que rigen la vida en comunidad, así como asumiendo los deberes y derechos propios de nuestro marco de convivencia, para promover la participación ciudadana y la cohesión social.

CE.6 · Comprender los procesos geográficos, históricos y culturales que han conformado la realidad multicultural en la que vivi...

TEXTO OFICIAL

Comprender los procesos geográficos, históricos y culturales que han conformado la realidad multicultural en la que vivimos, conociendo y difundiendo la historia y cultura de las minorías étnicas presentes en nuestro país y valorando la aportación de los movimientos en defensa de la igualdad y la inclusión, para reducir estereotipos, evitar cualquier tipo de discriminación y violencia, y reconocer la riqueza de la diversidad.

CE.7 · Identificar los fundamentos que sostienen las diversas identidades propias y las ajenas, a través del conocimiento y pue...

TEXTO OFICIAL

Identificar los fundamentos que sostienen las diversas identidades propias y las ajenas, a través del conocimiento y puesta en valor del patrimonio material e inmaterial que compartimos para conservarlo y respetar los sentimientos de pertenencia, así como para favorecer procesos que contribuyan a la cohesión y solidaridad territorial en orden a los valores del europeísmo y de la Declaración Universal de los Derechos Humanos.

CE.8 · Tomar conciencia del papel de los ciclos demográficos, el ciclo vital, las formas de vida y las relaciones intergeneraci...

TEXTO OFICIAL

Tomar conciencia del papel de los ciclos demográficos, el ciclo vital, las formas de vida y las relaciones intergeneracionales y de dependencia en la sociedad actual y su evolución a lo largo del tiempo, analizándolas de forma crítica, para promover alternativas saludables, sostenibles, enriquecedoras y respetuosas con la dignidad humana y el compromiso con la sociedad y el entorno.

CE.9 · Conocer y valorar la importancia de la seguridad integral ciudadana en la cultura de convivencia nacional e internaciona...

TEXTO OFICIAL

Conocer y valorar la importancia de la seguridad integral ciudadana en la cultura de convivencia nacional e internacional, reconociendo la contribución del Estado, sus instituciones y otras entidades sociales a la ciudadanía global, a la paz, a la cooperación internacional y al desarrollo sostenible, para promover la consecución de un mundo más seguro, solidario, sostenible y justo.

CE.1 · cercar, seleccionar, tractar i organitzar informació sobre temes rellevants del present i del passat, usant críticament ...

TEXTO OFICIAL

cercar, seleccionar, tractar i organitzar informació sobre temes rellevants del present i del passat, usant críticament fonts històriques i geogràfiques, per adquirir coneixements, elaborar i expressar continguts en diversos formats. Les destreses i els processos associats a la recerca, selecció i tractament de la informació són instruments imprescindibles en tota situació d'aprenentatge en el context de la societat del coneixement. Entrenar i exercitar aquesta competència resulta essencial per a l'adquisició i incorporació de dades, continguts i sabers, la qual cosa implica el desenvolupament d'estratègies complexes associades a la utilització de sistemes de cerca, bases de dades i plataformes de recursos en entorns digitals accessibles als alumnes, a més de la utilització d'un altre tipus de documents i fonts geogràfiques i històriques. També permet valorar i interpretar les fonts i l'ús veraç, de confiança i segur d'aquestes. Inclou processos bàsics de lectura comprensiva, crítica de fonts, maneig, organització i classificació de dades, com també estratègies adequades per col·lectius. A més, contribueix al disseny d'esquemes per establir relacions i connexions, a la redacció de texts de síntesis i al desenvolupament d'altres processos i productes en diferents formats que permetin l'aprofitament i utilització contextualitzada de la informació recaptada per a la generació i transferència de coneixement. Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica::

CE.2 · indagar, argumentar i elaborar productes propis sobre problemes geogràfics, històrics i socials que resultin rellevants ...

TEXTO OFICIAL

indagar, argumentar i elaborar productes propis sobre problemes geogràfics, històrics i socials que resultin rellevants actualment, des del local al global, per desenvolupar un pensament crític, respectuós amb les diferències, que contribueixi a la construcció de la pròpia identitat i a enriquir el patrimoni comú. La creació de judicis propis, construïts a partir del contrast de diferents fonts d'informació, i la capacitat de discernir opinions infundades, resulten essencials en una societat en la qual conviuen al mateix temps l'excés d'informació i la desinformació deliberada. L'interès i la sensibilitat pels principals problemes i reptes que afecten la humanitat, tant en l'entorn més pròxim com en un context global, i el seguiment dels debats que es generen en els mitjans de comunicació i en les xarxes socials suposa la necessitat de desenvolupar una posició racional per part de la ciutadania i l'exercici del pensament crític. La generació d'idees pròpies i el contrastament o connexió amb diferents corrents de pensament i moviments ideològics, com també la seva exposició argumentada a través de diàlegs i debats sobre assumptes centrals de l'actualitat i del passat, constitueix un escenari essencial per a l'intercanvi d'idees i la formació de la identitat individual, el finançament d'una actitud respectuosa i la creació d'una consciència cívica que inclogui el respecte envers altres maneres de pensar i valorar. Per altra banda, la capacitat discursiva, ha d'incorporar el maneig adequat i correcte de conceptes, dades i situacions d'acord amb el context, mitjançant l'ús de diferents mitjans d'expressió i diferents canals de comunicació. Finalment, el desenvolupament d'aquesta competència ha de generar la necessitat d'elaborar productes capaços de reflectir amb originalitat i creativitat idees i pensaments, contribuint així a l'enriquiment cultural i artístic que conforma el nostre patrimoni comú. Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica:

CE.3 · coneixer els principals desafiaments als quals s'han enfrontat diferents societats al llarg del temps, identificant les ...

TEXTO OFICIAL

coneixer els principals desafiaments als quals s'han enfrontat diferents societats al llarg del temps, identificant les causes i conseqüències dels canvis produïts i els problemes als quals s'enfronten en l'actualitat, mitjançant el desenvolupament de projectes de recerca i l'ús de fonts fiables, per realitzar propostes que contribueixin al desenvolupament sostenible. La humanitat es va enfrontant constantment a desafiaments i problemes en relació amb el mitjà en el qual actua i dins de la seva comunitat, des de l'obtenció de recursos per a la supervivència i la manera de distribuir-los, a la qüestió de com organitzar-se i participar en societat. Les respostes que ha anat donant en la seva interacció amb l'entorn, en l'organització de les relacions socials, en l'ús del poder i a través del conjunt de creences i expressions culturals, conformen la base de les civilitzacions que s'han anat succeint al llarg del temps. L'aprenentatge a través de projectes, reptes o problemes possibilita que els alumnes, tant individualment com en equip, posin en acció estratègies i habilitats diverses per analitzar i comprendre els fenòmens, situacions o esdeveniments que tenen una especial rellevància o interès en el món en el qual viuen.

CE.4 · identificar i analitzar els elements del paisatge i la seva articulació en sistemes complexos naturals, rurals i urbans,...

TEXTO OFICIAL

identificar i analitzar els elements del paisatge i la seva articulació en sistemes complexos naturals, rurals i urbans, com també la seva evolució en el temps, interpretant les causes de les transformacions i valorant el grau d'equilibri existent en els diferents ecosistemes, per promoure'n la conservació, millora i ús sostenible. El descobriment i anàlisi de l'entorn permet als alumnes identificar els elements, les relacions, l'equilibri i l'evolució del paisatge. L'explicació multicausal facilita la comprensió i la necessària actitud responsable amb vista a la seva conservació. I, si bé, és necessari destacar els resultats positius en uns certs àmbits del progrés, la civilització, la tècnica i la cultura, deuen també qüestionar-se èticament les conseqüències del desenvolupament tecnològic i la globalització respecte a la diversitat cultural, la competència pels recursos, la conflictivitat internacional, les migracions, la despoblació rural i, en general, la degradació de la vida a la Terra. Per altra banda, la qualitat ambiental dels espais en què vivim, siguin entorns naturals, rurals o urbans, determina, en diversos sentits, el present i futur dels alumnes, que ha de valorar les possibilitats que li ofereixen per al seu desenvolupament personal, però també les limitacions a implementar per assegurar el manteniment i cura d'aquests espais, atenent problemes com la contaminació de les grans urbs i la despoblació del medi rural.

CE.5 · analitzar de manera crítica plantejaments històrics i geogràfics explicant la construcció dels sistemes democràtics i el...

TEXTO OFICIAL

analitzar de manera crítica plantejaments històrics i geogràfics explicant la construcció dels sistemes democràtics i els principis constitucionals que regeixen la vida en comunitat, com també assumint els deures i drets propis del nostre marc de convivència, per promoure la participació ciutadana i la cohesió social. La Constitució Espanyola recull els principis i fonaments que conformen el nostre model de convivència, garanteix l'exercici de les nostres llibertats i drets i promou la responsabilitat civil, la iniciativa ciutadana, la cohesió social i el compliment efectiu dels drets i llibertats en l'àmbit internacional. La Constitució no tan sols és un producte del passat més proper, de la transició a la democràcia, sinó el resultat d'una trajectòria més dilatada en el temps que integra els moviments, accions i esdeveniments que, des de diferents cultures polítiques, han contribuït al finançament de les idees i valors que han ajudat a conformar el sistema democràtic actual. En conseqüència, suposa el reconeixement de la memòria democràtica i l'anàlisi dels distints moments històrics que la conformen, en especial, la pèrdua de les llibertats i drets després del cop d'estat del 1936, com també la visibilització de l'aportació de les dones, que han marcat, a través del seu compromís i l'acció pacífica, gran part dels avenços i assoliments de l'estat social i de dret del qual avui gaudim. La Constitució Espanyola és un símbol actiu de la nostra identitat cívica i ha de promoure en els alumnes una actitud de vigilància davant qualsevol amenaça o qüestionament que no s'emmarqui en el context dels procediments democràtics que la Constitució inclou per a la seva reforma, a més d'instar a l'exercici de la mediació a favor d'una gestió pacífica dels conflictes. Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica:

CE.6 · comprendre els processos geogràfics, històrics i culturals que han conformat la realitat multicultural en què vivim, con...

TEXTO OFICIAL

comprendre els processos geogràfics, històrics i culturals que han conformat la realitat multicultural en què vivim, coneixent i difonent la història i la cultura de les minories ètniques presents al nostre país i valorant l'aportació dels moviments en defensa de la igualtat i la inclusió, per tal de reduir els estereotips, evitar qualsevol tipus de discriminació i violència, i reconèixer la riquesa de la diversitat. La multiculturalitat és fruit de processos històrics de contacte i interrelació entre diferents pobles i cultures i, més recentment, de l'accelerat procés de globalització. Però també és el resultat del reconeixement de la diversitat i el respecte a la diferència en el si de la pròpia societat, elements que resulten substancials per a la formació ciutadana dels alumnes, i que suposen el desenvolupament d'una actitud favorable a l'avanç dels drets i de la igualtat efectiva dels col·lectius que han patit discriminació. Per tant, resulten necessaris el coneixement i la valoració dels diferents moviments que han sorgit per a la defensa dels drets i llibertats de col·lectius especialment discriminats i, com a referència, el feminisme.

CE.7 · identificar els fonaments que sostenen les diverses identitats propies i les dels altres, a través del coneixement i la ...

TEXTO OFICIAL

identificar els fonaments que sostenen les diverses identitats propies i les dels altres, a través del coneixement i la valoració del patrimoni material i immaterial que compartim per conservar-lo i respectar els sentiments de pertinença, com també per afavorir processos que contribueixin a la cohesió o solidaritat territorial amb vista als valors de l'uropeisme i la Declaració Universal dels Drets Humans. La identitat constitueix un dels temes més complexos i problemàtics de la societat contemporània i pren especial rellevància en la formació dels alumnes. S'han d'atendre els processos d'identificació col·lectiva, incloent-hi els diferents elements que han contribuït a la seva constitució i evolució, com també el territori, la història, l'art, la llengua i la cultura. Per altra part, resulta necessari entendre els mecanismes socials i emocionals que condueixen a generar diferents sentiments de pertinença al llarg de la història, respectar-los en les seves manifestacions i reconèixer la importància que tenen les seves múltiples expressions culturals i artístiques com a part del ric patrimoni comú. Reconèixer el significat històric i simbòlic del patrimoni material i immaterial, com també promoure accions que tendeixen a la seva conservació, promoció i a posar-los en valor, com a recurs col·lectiu per al desenvolupament dels pobles, resulten processos fonamentals perquè els alumnes prenguin consciència de la seva importància. Els sentiments d'identitat s'han de valorar des de les diferents escales i en relació amb les seves conseqüències, ja que cal prendre consciència dels conflictes que aquests sentiments han arribat a ocasionar i la necessitat de reconèixer el patiment de les víctimes de la violència i el terrorisme. És especialment important integrar principis de cohesió i solidaritat territorial, com també concebre la nostra presència en el món des d'un compromís fraternal i universal que traspassi fronteres, assumint els valors de l'uropeisme i els principis que es desprenen de la Declaració Universal dels Drets Humans. Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica:

CE.8 · prendre consciència del paper dels cicles demogràfics, el cycle vital, les formes de vida i les relacions intergeneracionals...

TEXTO OFICIAL

prendre consciència del paper dels cicles demogràfics, el cycle vital, les formes de vida i les relacions intergeneracionals i de dependència en la societat actual i la seva evolució al llarg del temps, analitzant-les de manera crítica, per promoure alternatives saludables, sostenibles, enriquidores i respectuoses amb la dignitat humana i el compromís amb la societat i l'entorn. El desenvolupament personal és determinant en la formació integral dels alumnes. D'aquí sorgeix la necessitat d'identificar els diferents components que en constitueixen la personalitat (cognitiu, moral, emocional...) i el seu esdevenir històric. Resulta especialment rellevant prendre consciència del transcurs del cycle vital, dels seus principals estadis i del paper social que ha correspost a cada un d'ells, com també les diferències que existeixen en les diferents cultures, la seva evolució en la història i els canvis que es produeixen al voltant de les generacions més properes i les relacions que s'hi estableixen. Implica l'anàlisi i el coneixement dels motius pels quals es produeix la divisió del treball com a pas previ per tractar la corresponsabilitat en l'àmbit familiar i analitzar críticament els rols de gènere i edat, a més d'adoptar un compromís, en aquest sentit, amb l'entorn social immediat. L'esperança i qualitat de vida estan relacionats també amb els estils de vida i hàbits que s'adquireixen individualment i col·lectiva a l'entorn cultural i familiar. Per altra banda, la feina i les obligacions laborals han estat la base de la supervivència humana al llarg de la història i disposar d'una adequada orientació professional i valorar els canvis del mercat laboral són imprescindibles per traçar la trajectòria acadèmica dels alumnes, assumir les seves responsabilitats i dissenyar els seus horitzons de futur. Finalment, l'educació per a l'oci i l'ús adequat del temps lliure és avui dia una necessitat. Orientar l'esplai cap a activitats enriquidores, contribuint a un ús adequat i ètic de la tecnologia, com també promoure el compromís actiu i el voluntariat constitueixen tasques imprescindibles. Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica:

CE.9 · conèixer i valorar la importància de la seguretat integral ciutadana en la cultura de convivència nacional i internacional...

TEXT OFICIAL

conèixer i valorar la importància de la seguretat integral ciutadana en la cultura de convivència nacional i internacional, reconèixer la contribució de l'Estat, les seves institucions i altres entitats socials a la ciutadania global, a la pau, a la cooperació internacional i al desenvolupament, per promoure la consecució d'un món més segur, solidari, sostenible i just. La seguretat integral, garantida per les institucions i entitats, constitueix la base de la convivència en la nostra societat i de l'exercici de la ciutadania. En el món global d'avui, la seguretat ha de ser concebuda de manera general, en el context de les relacions i interaccions amb altres pobles. Per entendre l'evolució històrica d'un país és necessari situar-lo en l'escenari dels grans fluxos de difusió cultural i tècnica, com també en el de l'evolució del comerç internacional i de les relacions polítiques i diplomàtiques, sense eludir l'anàlisi crítica dels conflictes i del recurs a la força. Per evitar lectures que mitifiquen alguns països i redueixen altres, és convenient valorar el paper que han representat els diferents territoris i societats en les xarxes d'intercanvi, marcades per la desigualtat i les percepcions etnocèntriques. Tota l'aportació a la civilització europea i mundial del nostre país s'ha de considerar i valorar amb perspectiva i des de la consideració de valors universals relacionats amb la pau, la cultura, la justícia i la solidaritat. Per altra banda, la formació d'aliances internacionals constitueix un element imprescindible per afrontar els grans reptes als quals s'enfronta la humanitat. Aquest fet suposa assumir el compromís col·lectiu de formar part de programes i missions que contribueixin a la seguretat, la pau mundial i a la cooperació amb altres països en situació d'emergència o pobresa, amb la garantia d'organismes i entitats estatals i internacionals que assegurin l'assoliment dels grans compromisos que comprenen els Objectius de Desenvolupament Sostenible, la qual cosa suposa promoure l'interès dels alumnes per la realitat internacional i els problemes existents en el món en què vivim.

3. Criterios de evaluación

Geografía e Historia

Código	CE	Criterio + evidencia y contexto	Instrumento
1.1	CE.1	Elaborar contenidos propios en distintos formatos, mediante aplicaciones y estrategias de recogida y representación de datos más complejas, usando y contrastando críticamente fuentes fiables, tanto analógicas como digitales, del presente y de la historia contemporánea, identificando la desinformación y la manipulación.	
1.2	CE.1	Establecer conexiones y relaciones entre los conocimientos e informaciones adquiridos, elaborando síntesis interpretativas y explicativas, mediante informes, estudios o dossieres informativos, que reflejen un dominio y consolidación de los contenidos tratados.	
1.3	CE.1	Transferir adecuadamente la información y el conocimiento por medio de narraciones, pósteres, presentaciones, exposiciones orales, medios audiovisuales y otros productos.	
2.1	CE.2	Generar productos originales y creativos mediante la reelaboración de conocimientos previos a través de herramientas de investigación que permitan explicar problemas presentes y pasados de la humanidad a distintas escalas temporales y espaciales, de lo local a lo global, utilizando conceptos, situaciones y datos relevantes.	
2.2	CE.2	Producir y expresar juicios y argumentos personales y críticos de forma abierta y respetuosa, haciendo patente la propia identidad y enriqueciendo el acervo común en el contexto del mundo actual, sus retos y sus conflictos desde una perspectiva sistémica y global.	
3.1	CE.3	Conocer los Objetivos de Desarrollo Sostenible, realizando propuestas que contribuyan a su logro, aplicando métodos y proyectos de investigación e incidiendo en el uso de mapas y otras representaciones gráficas, así como de medios accesibles de interpretación de imágenes.	
3.2	CE.3	Entender y afrontar, desde un enfoque ecosocial, problemas y desafíos pasados, actuales o futuros de las sociedades contemporáneas teniendo en cuenta sus relaciones de interdependencia y ecodependencia.	
3.3	CE.3	Utilizar secuencias cronológicas complejas en las que identificar, comparar y relacionar hechos y procesos en diferentes períodos y lugares históricos (simultaneidad, duración, causalidad), utilizando términos y conceptos específicos del ámbito de la Historia y de la Geografía.	
3.4	CE.3	Analizar procesos de cambio histórico y comparar casos de la historia y la geografía a través del uso de fuentes de información diversas, teniendo en cuenta las transformaciones de corta y larga duración (coyuntura y estructura), las continuidades y permanencias en diferentes períodos y lugares.	
4.1	CE.4	Identificar los elementos del entorno y comprender su funcionamiento como un sistema complejo por medio del análisis multicausal de sus relaciones naturales y humanas, presentes y pasadas, valorando el grado de conservación y de equilibrio dinámico.	

Código	CE	Criterio + evidencia y contexto	Instrumento
4.2	CE.4	Idear y adoptar, cuando sea posible, comportamientos y acciones que contribuyan a la conservación y mejora del entorno natural, rural y urbano, a través del respeto a todos los seres vivos, mostrando comportamientos orientados al logro de un desarrollo sostenible de dichos entornos, y defendiendo el acceso universal, justo y equitativo a los recursos que nos ofrece el planeta.	
5.1	CE.5	Conocer, valorar y ejercitar responsabilidades, derechos y deberes y actuar en favor de su desarrollo y afirmación, a través del conocimiento de nuestro ordenamiento jurídico y constitucional, de la comprensión y puesta en valor de nuestra memoria democrática y de los aspectos fundamentales que la conforman, de la contribución de los hombres y mujeres a la misma y la defensa de nuestros valores constitucionales.	
5.2	CE.5	Reconocer movimientos y causas que generen una conciencia solidaria, promuevan la cohesión social, y trabajen para la eliminación de la desigualdad, especialmente la motivada por cuestión de género, y para el pleno desarrollo de la ciudadanía, mediante la movilización de conocimientos y estrategias de participación, trabajo en equipo, mediación y resolución pacífica de conflictos.	
6.1	CE.6	Rechazar actitudes discriminatorias y reconocer la riqueza de la diversidad, a partir del análisis de la relación entre los aspectos geográficos, históricos, ecosociales y culturales que han conformado la sociedad globalizada y multicultural actual, y del conocimiento de la aportación de los movimientos en defensa de los derechos de las minorías y en favor de la inclusión y la igualdad real, especialmente de las mujeres y de otros colectivos discriminados.	
6.2	CE.6	Contribuir al bienestar individual y colectivo a través del diseño, exposición y puesta en práctica de iniciativas orientadas a promover un compromiso activo con los valores comunes, la mejora del entorno y el servicio a la comunidad.	
7.1	CE.7	Reconocer los rasgos que van conformando la identidad propia y de los demás, la riqueza de las identidades múltiples en relación con distintas escalas espaciales, a través de la investigación y el análisis de sus fundamentos geográficos, históricos, artísticos, ideológicos y lingüísticos, y el reconocimiento de sus expresiones culturales.	
7.2	CE.7	Conocer y contribuir a conservar el patrimonio material e inmaterial común, respetando los sentimientos de pertenencia y adoptando compromisos con principios y acciones orientadas a la cohesión y la solidaridad territorial de la comunidad política, los valores del europeísmo y de la Declaración Universal de los Derechos Humanos.	
8.1	CE.8	Adoptar un papel activo y comprometido con el entorno, de acuerdo con aptitudes, aspiraciones, intereses y valores propios, a partir del análisis crítico de la realidad económica, de la distribución y gestión del trabajo, y la adopción de hábitos responsables, saludables, sostenibles y respetuosos con la dignidad humana y la de otros seres vivos, así como de la reflexión ética ante los usos de la tecnología y la gestión del tiempo libre.	
8.2	CE.8	Reconocer las iniciativas de la sociedad civil, reflejadas en asociaciones y entidades sociales, adoptando actitudes de participación y transformación en el ámbito local y comunitario, especialmente en el ámbito de las relaciones intergeneracionales.	

Código	CE	Criterio + evidencia y contexto	Instrumento
9.1	CE.9	Interpretar y explicar de forma argumentada la conexión de España con los grandes procesos históricos de la época contemporánea, valorando lo que han supuesto para su evolución y señalando las aportaciones de sus habitantes a lo largo de la historia, así como las aportaciones del Estado y sus instituciones a la cultura europea y mundial.	
9.2	CE.9	Contribuir a la consecución de un mundo más seguro, justo, solidario y sostenible, a través del análisis de los principales conflictos del presente y el reconocimiento de las instituciones del Estado, y de las asociaciones civiles que	

Geografia i Història

Código	CE	Criterio + evidencia y contexto	Instrumento
CA1.1	CE.1	Elaborar continguts propis en diferents formats, mitjançant aplicacions i estratègies de recollida i representació de dades més complexes, usant i contrastant críticament fonts fiables, tant analògiques com digitals, del present i de la història contemporània, identificant la desinformació i la manipulació. - Elaborar continguts en diferents formats, mitjançant estratègies de recollida i representació variades. - Contrastar les fonts, analògiques i digitals, per identificar la desinformació i la manipulació.	
CA1.2	CE.1	Establir connexions i relacions entre els coneixements i informacions adquirits, elaborant síntesis interpretatives i explicatives, mitjançant informes, estudis o dossiers informatius, que reflecteixin un domini i consolidació dels continguts tractats. - Relacionar els coneixements adquirits amb resums interpretatius i explicatius. - Consolidar els continguts tractats amb l'elaboració d'informes, estudis o dossiers.	
CA1.3	CE.1	Transferir adequadament la informació i el coneixement per mitjà de narracions, pòsters, presentacions, exposicions orals, mitjans audiovisuals i altres productes. - Transferir adequadament la informació i el coneixement utilitzant diferents formats.	
CA2.1	CE.2	Generar productes originals i creatius mitjançant la reelaboració de coneixements previs a través d'eines de recerca que permetin explicar problemes presents i passats de la humanitat a distintes escales temporals i espacials, del local al global, utilitzant conceptes, situacions i dades rellevants. - Utilitzar conceptes, situacions i dades rellevants per explicar problemes presents de la humanitat. - Utilitzar conceptes, situacions i dades rellevants per explicar problemes de la humanitat a l'edat contemporània. - Plasmar coneixements adquirits generant nous materials originals per explicar els problemes presents de la humanitat. - Reelaborar coneixements adquirits generant nous materials originals per explicar els problemes de la societat a l'edat contemporània.	
CA2.2	CE.2	Produir i expressar judicis i arguments personals i criteris de forma oberta i respectuosa, fent patent la pròpia identitat i enriquint el patrimoni comú en el context del món actual, els seus reptes i els seus conflictes, des d'una perspectiva sistèmica i global. - Expressar judicis, arguments i criteris personals de manera respectuosa. - Construir una identitat pròpia i respectar la resta d'identitats del món actual.	

Código	CE	Criterio + evidencia y contexto	Instrumento
CA3.1	CE.3	Realitzar propostes que contribueixin a l'assoliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible, aplicant mètodes i projectes de recerca, incidint en l'ús de mapes i altres representacions gràfiques, així com de mitjans accessibles d'interpretació d'imatges. - Aplicar mètodes i projectes de recerca per realitzar propostes que contribueixin a assolir els ODS. - Utilitzar mapes i representacions gràfiques per fer propostes que duguin a la consecució dels ODS.	
CA3.2	CE.3	Entendre i afrontar, des d'un enfocament ecosocial, problemes i desafiaments passats, actuals o futurs de les societats contemporànies tenint en compte les seves relacions d'interdependència i ecodependència. - Mantindre un enfocament ecosocial per a la resolució de problemes i desafiaments passats, actuals i futurs de les societats contemporànies. - Entendre i valorar les relacions d'interdependència i ecodependència a les societats contemporànies.	
CA3.3	CE.3	Utilitzar seqüències cronològiques complexes en les que identificar, comparar i relacionar fets i processos en diferents períodes i llocs històrics (simultaneïtat, durada, causalitat) utilitzant termes i conceptes específics de l'àmbit de la història i la geografia. - Comparar i relacionar fets i processos en diferents períodes i llocs utilitzant termes i conceptes geogràfics i històrics.	
CA3.4	CE.3	Analitzar processos de canvi històric i comparar casos de la història i la geografia a través de l'ús de fonts d'informacions diverses, tenint en compte transformacions de curta i llarga durada (conjuntura i estructura), les continuïtats i permanències en diferents períodes i llocs. - Analitzar processos de canvi amb diverses fonts i observar les transformacions i les permanències des d'una perspectiva geogràfica. - Comparar les transformacions conjunturals i les estructurals que es donen en els processos de canvi.	
CA4.1	CE.4	Identificar els elements de l'entorn i comprendre el seu funcionament com un sistema complex per mitjà de l'anàlisi multicausal de les seves relacions naturals i humanes, presents i passades, valorant-ne el grau de conservació i d'equilibri dinàmic. - Comprendre a través de l'anàlisi multicausal l'entorn, el seu funcionament i les relacions naturals i humanes.	
CA4.2	CE.4	Idear i adoptar, quan sigui possible, comportaments i accions que contribueixin a la conservació i millora de l'entorn natural, rural i urbà, a través del respecte a tots els éssers vius, mostrant comportaments orientats a l'assoliment d'un desenvolupament sostenible d'aquests entorns, i defensant l'accés universal, just i equitatiu als recursos que ens ofereix el planeta. - Contribuir a la conservació i millora de l'entorn natural, rural i urbà des d'una perspectiva adient per assolir un desenvolupament sostenible. - Defensar l'accés universal, just i equitatiu als recursos que ens ofereix el planeta.	
CA5.1	CE.5	Conèixer, valorar i exercir responsabilitats, drets i deures i actuar en favor del seu desenvolupament i afirmació a través del coneixement del nostre ordenament jurídic i constitucional, de la comprensió i posada en valor de la nostra memòria democràtica i dels aspectes fonamentals que la conformen, de la contribució dels homes i dones a aquesta, i la defensa dels nostres valors constitucionals. - Conèixer, valorar i exercir responsabilitats, drets i deures que emanen del nostre ordenament jurídic i constitucional i actuar en favor del seu desenvolupament. - Comprendre i posar en valor la nostra memòria democràtica i els seus valors, així com la contribució dels homes i de les dones a aquesta.	

Código	CE	Criterio + evidencia y contexto	Instrumento
CA5.2	CE.5	Reconèixer moviments i causes que generin una consciència solidària, promoguin la cohesió social, i treballin per a l'eliminació de la desigualtat, especialment la motivada per qüestió de gènere, i per al ple desenvolupament de la ciutadania, mitjançant la mobilització de coneixements i estratègies de participació, treball en equip, mediació i resolució pacífica de conflictes. - Reconèixer moviments i causes que generin consciència solidària, cohesió social i cerquin eliminar desigualtats, en especial les de gènere. - Promoure i realitzar les estratègies de participació, treball en equip, mediació i resolució pacífica de conflictes.	
CA6.1	CE.6	Rebutjar actituds discriminatòries i reconèixer la riquesa de la diversitat, a partir de l'anàlisi de la relació entre els aspectes geogràfics, històrics, ecosocials i culturals que han conformat la societat globalitzada i multicultural actual, i del coneixement de l'aportació dels moviments en defensa dels drets de les minories i en favor de la inclusivitat i la igualtat real, especialment de les dones. - Rebutjar actituds discriminatòries a partir de l'anàlisi de la relació entre els aspectes geogràfics, històrics, ecosocials i culturals que han conformat la societat globalitzada i multicultural actual. - Conèixer l'aportació dels moviments en defensa dels drets de les minories i en favor de la inclusivitat i la igualtat real, especialment de les dones.	
CA6.2	CE.6	Contribuir al benestar individual i col·lectiu a través del disseny, exposició i posada en pràctica d'iniciatives orientades a promoure un compromís actiu amb els valors comuns, la millora de l'entorn i el servei a la comunitat. - Dissenyar, exposar i posar en pràctica iniciatives que promoguin la millora de l'entorn i el servei a la comunitat per contribuir al benestar individual i col·lectiu.	
CA7.1	CE.7	Reconèixer els trets que van conformant la identitat pròpia i dels altres, la riquesa de les identitats múltiples en relació amb diferents escales espacials, a través de la investigació i l'anàlisi dels seus fonaments geogràfics, històrics, artístics, ideològics i lingüístics, i el reconeixement de les seves expressions culturals. - Reconèixer trets de la identitat pròpia i dels altres, a través de la recerca i l'anàlisi dels seus fonaments geogràfics, històrics, artístics, ideològics i lingüístics.	
CA7.2	CE.7	Conèixer i contribuir a conservar el patrimoni material i immaterial comú, respectant els sentiments de pertinença i adoptant compromisos amb principis i accions orientades a la cohesió i la solidaritat territorial de la comunitat política, els valors de l'uropeisme i de la Declaració Universal dels Drets Humans. - Adoptar compromisos amb els principis i valors de l'uropeisme i la Declaració Universal dels Drets Humans. - Respectar, conèixer i contribuir a la conservació del patrimoni material i immaterial.	
CA8.1	CE.8	Adoptar un paper actiu i compromès amb l'entorn, d'acord amb aptituds, aspiracions, interessos i valors propis, a partir de l'anàlisi crítica de la realitat econòmica, de la distribució i gestió del treball, i l'adopció d'hàbits responsables, saludables, sostenibles i respectuosos amb la dignitat humana i la d'altres d'éssers vius, així com de la reflexió ètica davant els usos de la tecnologia i la gestió del temps lliure. - Adoptar un paper actiu i compromès amb l'entorn a partir de l'anàlisi crítica de la realitat econòmica, de la distribució i gestió del treball. - Adquirir hàbits responsables, saludables, sostenibles i respectuosos amb la dignitat humana i altres éssers vius. - Assolir una reflexió ètica davant els usos de la tecnologia i la gestió del temps lliure. - Reconèixer les iniciatives de les associacions i entitats socials civils. - Adoptar actituds proactives per a la participació i transformació en l'àmbit local i comunitari i a través de les relacions intergeneracionals.	

Código	CE	Criterio + evidencia y contexto	Instrumento
CA8.2	CE.8	Reconèixer les iniciatives de la societat civil, reflectides en associacions i entitats socials, adoptant actituds de participació i transformació en l'àmbit local i comunitari, especialment a l'àmbit de les relacions intergeneracionals.	
CA9.1	CE.9	Interpretar i explicar de manera argumentada la connexió d'Espanya amb els grans processos històrics de l'època contemporània, valorant el que han suposat per a la vostra evolució i assenyalant les aportacions dels seus habitants al llarg de la història, així com les aportacions de l'Estat i les seves institucions a la cultura europea i mundial. - Interpretar i explicar la connexió d' Espanya amb els grans processos històrics de l'època contemporània. - Valorar les aportacions que les persones de l'estat espanyol han fet al llarg de la història, així com les de l'Estat, les seves institucions i les Illes Balears a la cultura europea i mundial.	
CA9.2	CE.9	Contribuir a la consecució d'un món més segur, just, solidari i sostenible, a través de l'anàlisi dels principals conflictes del present i el reconeixement de les institucions de l'Estat i de les associacions civils que garanteixen la seguretat integral i la convivència social, així com els compromisos internacionals del nostre país en favor de la pau, la seguretat, la cooperació, la sostenibilitat, els valors democràtics i els Objectius de Desenvolupament Sostenible. - Analitzar els principals conflictes del món actual per contribuir a un món més segur, solidari i sostenible. - Reconèixer les institucions de l'Estat i les associacions civils que garanteixen la seguretat integral i la convivència socials. - Conèixer els compromisos internacionals del nostre país en favor de la pau, la seguretat, la cooperació, la sostenibilitat, els valors democràtics i els Objectius de Desenvolupament Sostenible.	

4. Saberes bàsics

Geografia e Historia

Saberes bàsics del decreto

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
1	Trets de la societat de l'Antic Règim: la desigualtat legal, el concepte d'estament i d'absolutisme	
2	Causes de la revolta nord-americana i trets fonamentals del sistema adoptat als Estats Units d'Amèrica	
3	Causes de la Revolució Francesa. La derogació de la monarquia i la divisió entre els revolucionaris (jacobins i girondins)	
4	L'herència de la revolució: igualtat legal, divisió de poders, sobirania nacional, fi de les restes de feudalisme, llibertat d'indústria	
5	L'imperi napoleònic i el seu fracàs	

Saberes bàsics del decreto

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
1	L'origen britànic	
2	Principals innovacions. El ferrocarril i la integració de mercats	
3	Conseqüències socials de la industrialització: la proletarització. Els moviments obrers. El marxisme: la doctrina de la lluita de classes i la seva transcendència	
4	La dona durant la Revolució Industrial	
5	La tardana industrialització a Espanya: proteccionisme, indústria pesant al País Basc i cotó a Catalunya	

Saberes bàsics del decreto

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
1	Imperialisme i industrialització. La necessitat de matèries primeres i mercats protegits	
2	Principals imperis colonials i les seves colònies	
3	El comerç colonial i conseqüències del colonialisme per als països africans i asiàtics	

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
4	El peculiar cas espanyol i la pèrdua de les darreres colònies	

Saberes básicos del decreto

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
1	Causes de la Primera Guerra Mundial	
2	Bàndols i intervenció nord-americana	
3	Els tractats de pau i el nou mapa europeu	
4	Les conseqüències de la guerra	
5	Rússia. Del tsarisme a la URSS	

Saberes básicos del decreto

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
1	Dels feliços anys vint a la crisi del vint-i-nou	
2	La fi del liberalisme econòmic. La solució de Keynes i New Deal	
3	La crisi de la democràcia parlamentària. Trets fonamentals del feixisme i el nazisme	
4	Trets fonamentals de l'evolució espanyola (1900-1939)	
5	L'art i les noves formes artístiques. La importància del cinema	
6	La dona i la lluita pel vot femení	

Saberes básicos del decreto

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
1	L'inici de la Segona Guerra Mundial	
2	Un punt essencial: l'entrada nord-americana a la guerra	
3	Derrota de les potències de l'eix i formació dels blocs a Europa	
4	L'Holocaust	
5	Estudi crític i comparatiu dels conflictes i violències de la primera meitat del segle XX	

Saberes básicos del decreto

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
1	Les relacions internacionals	

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
2	Concepte de guerra freda. L'OTAN	
3	Reivindicació de les colònies i descolonització	
4	Espanya i el seu procés de democratització. El reconeixement de la diversitat cultural i lingüística	
5	El fi del bloc soviètic	

Saberes básicos del decreto

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
1	Proteccionisme i lliurecanvisme	
2	Trets bàsics del comerç internacional. Del comerç de l'època colonial al món global	
3	La problemàtica recursos-població als països menys desenvolupats	
4	Els conflictes. Trets bàsics del conflicte palestino-israelià. El nou paper de Rússia i la Xina	
5	La memòria democràtica. Experiències històriques doloroses del passat recent i reconeixement i reparació a les víctimes de la violència. El principi de Justícia Universal	
6	Desenvolupament sostenible ambiental i social: un desafiament	
7	La revolució tecnològica i de les formes de comunicació: avantatges i perills	
8	La dona en el món actual i els seus desafiaments. Diversitat i igualtat de gènere. Actituds i comportaments sexistes	
9	Migracions i multiculturalitat a Europa i situació a altres continents. Societats i cultures. El cas d'Espanya, transformació i aspectes polítics, econòmics, socials i culturals	
10	Les formacions identitàries: ideologies, nacionalismes i moviments supranacionals. Ciutadania europea i cosmopolita	
11	Drets humans avui arreu del món. El Tribunal Internacional de la Haya i els crims contra la humanitat	
12	Compromís cívic i participació ciutadana. Mediació i gestió pacífica de conflictes i suport a les víctimes de la violència i del terrorisme	

Saberes básicos del decreto

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
1	Ús específic del lèxic relatiu als àmbits històric i artístic	
2	Cultura mediàtica. Tècniques i mètodes de les ciències socials: anàlisi de texts, interpretació i elaboració de mapes, esquemes i síntesis, representació de gràfics i interpretació d'imatges a través de mitjans digitals accessibles. Tecnologies de la informació geogràfica	
3	Desigualtat i injustícia en el context de les Illes Balears i en el context global. Solidaritat, cohesió social i cooperació per al desenvolupament	
4	Les fonts històriques com a base per a la construcció del coneixement sobre el passat contemporani. Contrast entre interpretacions d'historiadors	
5	Temps històric: construcció i interpretació de línies de temps a través de la linealitat, cronologia, simultaneïtat i durada	

Geografia i Història

Saberes básicos del decreto

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
1	Trets de la societat de l'Antic Règim: la desigualtat legal, el concepte d'estament i d'absolutisme	
2	Causas de la revolta nord-americana i trets fonamentals del sistema adoptat als Estats Units d'Amèrica	
3	Causas de la Revolució Francesa. La derogació de la monarquia i la divisió entre els revolucionaris (jacobins i girondins)	
4	L'herència de la revolució: igualtat legal, divisió de poders, sobirania nacional, fi de les restes de feudalisme, llibertat d'indústria	
5	L'imperi napoleònic i el seu fracàs	

Saberes básicos del decreto

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
1	L'origen britànic	

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
2	Principals innovacions. El ferrocarril i la integració de mercats	
3	Conseqüències socials de la industrialització: la proletarització. Els moviments obrers. El marxisme: la doctrina de la lluita de classes i la seva transcendència	
4	La dona durant la Revolució Industrial	
5	La tardana industrialització a Espanya: proteccionisme, indústria pesant al País Basc i cotó a Catalunya	

Saberes básicos del decreto

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
1	Imperialisme i industrialització. La necessitat de matèries primeres i mercats protegits	
2	Principals imperis colonials i les seves colònies	
3	El comerç colonial i conseqüències del colonialisme per als països africans i asiàtics	
4	El peculiar cas espanyol i la pèrdua de les darreres colònies	

Saberes básicos del decreto

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
1	Causes de la Primera Guerra Mundial	
2	Bàndols i intervenció nord-americana	
3	Els tractats de pau i el nou mapa europeu	
4	Les conseqüències de la guerra	
5	Rússia. Del tsarisme a la URSS	

Saberes básicos del decreto

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
1	Dels feliços anys vint a la crisi del vint-i-nou	
2	La fi del liberalisme econòmic. La solució de Keynes i New Deal	
3	La crisi de la democràcia parlamentària. Trets fonamentals del feixisme i el nazisme	
4	Trets fonamentals de l'evolució espanyola (1900-1939)	

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
5	L'art i les noves formes artístiques. La importància del cinema	
6	La dona i la lluita pel vot femení	

Saberes básicos del decreto

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
1	L'inici de la Segona Guerra Mundial	
2	Un punt essencial: l'entrada nord-americana a la guerra	
3	Derrota de les potències de l'eix i formació dels blocs a Europa	
4	L'Holocaust	
5	Estudi crític i comparatiu dels conflictes i violències de la primera meitat del segle XX	

Saberes básicos del decreto

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
1	Les relacions internacionals	
2	Concepte de guerra freda. L'OTAN	
3	Reivindicació de les colònies i descolonització	
4	Espanya i el seu procés de democratització. El reconeixement de la diversitat cultural i lingüística	
5	El fi del bloc soviètic	

Saberes básicos del decreto

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
1	Proteccionisme i lliurecanvisme	
2	Trets bàsics del comerç internacional. Del comerç de l'època colonial al món global	
3	La problemàtica recursos-població als països menys desenvolupats	
4	Els conflictes. Trets bàsics del conflicte palestino-israelià. El nou paper de Rússia i la Xina	
5	La memòria democràtica. Experiències històriques doloroses del passat recent i reconeixement i reparació a les víctimes de la violència. El principi de Justícia Universal	

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
6	Desenvolupament sostenible ambiental i social: un desafiament	
7	La revolució tecnològica i de les formes de comunicació: avantatges i perills	
8	La dona en el món actual i els seus desafiaments. Diversitat i igualtat de gènere. Actituds i comportaments sexistes	
9	Migracions i multiculturalitat a Europa i situació a altres continents. Societats i cultures. El cas d'Espanya, transformació i aspectes polítics, econòmics, socials i culturals	
10	Les formacions identitàries: ideologies, nacionalismes i moviments supranacionals. Ciutadania europea i cosmopolita	
11	Drets humans avui arreu del món. El Tribunal Internacional de la Haya i els crims contra la humanitat	
12	Compromís cívic i participació ciutadana. Mediació i gestió pacífica de conflictes i suport a les víctimes de la violència i del terrorisme	

Saberes básicos del decreto

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
1	Ús específic del lèxic relatiu als àmbits històric i artístic	
2	Cultura mediàtica. Tècniques i mètodes de les ciències socials: anàlisi de texts, interpretació i elaboració de mapes, esquemes i síntesis, representació de gràfics i interpretació d'imatges a través de mitjans digitals accessibles. Tecnologies de la informació geogràfica	
3	Desigualtat i injustícia en el context de les Illes Balears i en el context global. Solidaritat, cohesió social i cooperació per al desenvolupament	
4	Les fonts històriques com a base per a la construcció del coneixement sobre el passat contemporani. Contrast entre interpretacions d'historiadors	

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
5	Temps històric: construcció i interpretació de línies de temps a través de la linealitat, cronologia, simultaneïtat i durada	

5. Rúbrica orientativa 1-4

Nivel	Descriptor	Uso docente
1	Inicial: evidencia incompleta o con errores de base.	Refuerzo guiado y nueva evidencia breve.
2	En proceso: cumple parte del criterio con ayuda o imprecisiones.	Feedback específico y práctica focalizada.
3	Adecuado: cumple el criterio con autonomía suficiente.	Consolidación y transferencia.
4	Excelente: domina, justifica y transfiere el criterio.	Ampliación o reto competencial.

Este documento es una ayuda de trabajo generada por Corrigiendo.es a partir de datos curriculares oficiales estructurados y de un enriquecimiento didáctico sintetizado con IA (Gemini). Revisa siempre la normativa vigente de tu administración educativa antes de incorporarlo literalmente a documentos administrativos del centro.